

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	19
Wstęp	23
Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (wyciąg)	25
Dział I	
Przepisy ogólne	27
Art. 1. [Zakres przedmiotowy VAT a działalność JST]	27
1. Źródła prawa dla JST	27
2. Pojęcie i charakter VAT	31
3. Zasady VAT	33
4. Dyrektywa VAT a JST	37
4.1. Bezpośredni skutek dyrektywy VAT	40
4.2. Reforma systemu VAT	42
4.3. Ochrona JST	43
4.4. Kształtowanie się statusu podatnika VAT	45
5. Inne rozwiązania prawne	54
5.1. Wybór nowej regulacji	55
5.2. Kompensata lub zwrot VAT poza systemem VAT	56
Art. 2. [Definicje legalne dotyczące JST]	58
Art. 3. [Właściwość miejscowa organów podatkowych]	64
Art. 4. [Ulgi i zwolnienia z innych ustaw]	64

Dział II

Zakres opodatkowania	67
-----------------------------------	-----------

Rozdział 1

Przepisy ogólne	69
------------------------------	-----------

Art. 5.	[Przedmiot opodatkowania].....	69
1.	Czynności opodatkowane w JST	70
2.	Zadania JST a VAT	74
3.	Współdziałanie w JST	77
3.1.	Związki komunalne	77
3.2.	Związki metropolitalne	78
3.3.	Porozumienia pomiędzy JST	80
3.4.	Stowarzyszenia JST	81
3.5.	Umowy w sprawie udzielania pomocy finansowej lub rzeczowej	81
Art. 5a.	[Identyfikacja towarów lub usług]	82
Art. 6.	[Wyłączenia przedmiotowe w JST]	86
1.	Zbycie przedsiębiorstwa lub zorganizowanej jego części.....	86
2.	Konwersja wierzytelności JST	92

Rozdział 2

Dostawa towarów i świadczenie usług	93
--	-----------

Art. 7.	[Dostawa towarów w JST]	93
1.	Sprzedaż nieruchomości lub ich części	95
1.1.	Dostawa nieruchomości niezabudowanych	101
1.2.	Dostawa nieruchomości zabudowanych	103
2.	Zniesienie współwłasności nieruchomości lub udziałów.....	106
3.	Przekazanie nieruchomości w ramach rekompensaty	107
4.	Wywłaszczenie nieruchomości.....	108
5.	Zwrot wywłaszczonej nieruchomości.....	110
6.	Ustanowienie prawa użytkowania wieczystego	110

	7. Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego	114
	8. Transakcje zamiany	117
	9. Aport	121
	10. Darowizna towarów	124
	11. Sprzedaż towarów używanych	127
Art. 8.	[Świadczenie usług w JST]	129
	1. Najem i dzierżawa	130
	2. Zbycie nakładów	137
	3. Refakturowanie usług	138
	4. Bezumowne korzystanie z nieruchomości	142
	5. Administrowanie i zarządzanie nieruchomościami użytkowymi	144
	6. Użyczenie nieruchomości i ruchomości	145
	7. Użytkowanie	148
	8. Służebności	148
	9. Usługi parkingowe	152
	10. Działalność w zakresie zarządu drogami	154
	11. Usługi cmentarne	155

Rozdział 2b

	Opodatkowanie w grupie VAT	159
Art. 8c.	[Zasady opodatkowania w grupie VAT z udziałem JST]	159
Art. 8d.	[Rozliczenia podatku przez grupę VAT]	160
Art. 8e.	[Odpowiedzialność podatkowa członków grupy VAT]	162

Rozdział 3

	Wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów i wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów	163
Art. 9.	[Wewnątrzwspólnotowe nabycie towarów w JST]	163
Art. 13.	[Wewnątrzwspólnotowa dostawa towarów w JST]	165

Dział III

Podatnicy	169
------------------------	------------

Rozdział 1

Podatnicy i płatnicy	171
-----------------------------------	------------

Art. 15. [Podatnicy]	171
1. Definicja podatnika VAT	172
2. Działanie JST w charakterze podatnika VAT	173
3. Działalność JST poza systemem VAT	178
3.1. Pobór danin publicznoprawnych	180
3.2. Zadania własne świadczone nieodpłatnie	181
3.3. Oddawanie nieruchomości w trwałe zarząd	183
3.4. Wyłączenie zbycia nieruchomości i ruchomości	183
3.5. Drogi publiczne	186
3.6. Odbiór odpadów komunalnych	193
3.7. Użytkowanie wieczyste przed 1.05.2004 r. i jego zbycie	194
3.8. Odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości	196
3.9. Promocja	197
3.10. Kary umowne i kary dodatkowe	199
3.11. Cesja (przelew) wierzytelności	201
3.12. <i>Datio in solutum</i>	202
3.13. Udostępnianie e-usług	202
3.14. Świadczenia z kasy zapomogowo- -pożyczkowej	203
3.15. Rozliczenia wewnętrzne	204
4. Centralizacja VAT	205
5. Jednostki nieposiadające statusu podatnika VAT	207
5.1. Samorządowy zakład budżetowy	207
5.2. Jednostka budżetowa	209
5.3. Jednostki pomocnicze	211
6. Gmina jako podatnik i nie-podatnik VAT	211

7.	Powiat jako podatnik i nie-podatnik VAT	216
7.1.	Miasto na prawach powiatu.....	221
7.2.	Starosta jako organ reprezentujący Skarb Państwa.....	222
8.	Województwo samorządowe jako podatnik i nie-podatnik VAT	223
8.1.	Wojewódzkie jednostki organizacyjne	227
8.2.	Współpraca krajowa.....	228
8.3.	Współpraca zagraniczna	229
9.	Samorządowa instytucja kultury jako podatnik VAT	229
9.1.	Czynności pomiędzy JST a samorządową instytucją kultury.....	230
10.	Spółka prawa handlowego z udziałem JST	232
10.1.	Kwalifikacja czynności pomiędzy spółką komunalną a JST	233
Art. 15a.	[Utworzenie grupy VAT w samorządzie terytorialnym]	236
Art. 17.	[Podatnik – transakcje transgraniczne w JST]	244
1.	JST jako podatnik VAT w imporcie towarów	246
2.	JST jako podatnik VAT w przypadku WNT	247
3.	JST jako podatnik w imporcie usług.....	248
Dział IV		
Obowiązek podatkowy		251
Rozdział 1		
Zasady ogólne		253
Art. 19a.	[Obowiązek podatkowy w JST]	253
1.	Ogólny moment powstania obowiązku podatkowego.....	256
2.	Szczególne momenty powstania obowiązku podatkowego.....	259

Rozdział 2

Obowiązek podatkowy w wewnątrzwspólnotowej dostawie towarów i w wewnątrzwspólnotowym nabyciu towarów.....	267
Art. 20. [Obowiązek podatkowy dla WDT i WNT]	267
Obowiązek podatkowy w imporcie usług.....	269

Dział V

Miejsce świadczenia	271
----------------------------------	------------

Rozdział 2

Miejsce świadczenia przy wewnątrzwspólnotowym nabyciu towarów.....	273
Art. 25. [Miejsce świadczenia przy wewnątrzwspólnotowym nabyciu towarów w JST].....	273
Art. 26. [Miejsce świadczenia przy wewnątrzwspólnotowym nabyciu towarów w JST].....	273

Rozdział 2a

Miejsce świadczenia przy imporcie towarów	275
Art. 26a. [Miejsce świadczenia przy imporcie towarów]	275

Rozdział 3

Miejsce świadczenia przy świadczeniu usług.....	279
Art. 28b. [Miejsce świadczenia usług na rzecz podatnika]	279
Art. 28e. [Usługi związane z nieruchomościami]	281
Art. 28g. [Usługi wstępu na imprezy, w tym targi i wystawy]	283
1. Usługi związane z udziałem w targach.....	283
2. Ustalenie miejsca świadczenia usług wstępu.....	284

Dział VI

Podstawa opodatkowania.....	287
Art. 29a. [Ustalanie podstawy opodatkowania w JST]	287
1. Dotacje, subwencje, dopłaty	295
2. OZE	298
3. Rekompensaty	299
3.1. Transport publiczny.....	300

3.2.	Usługi z zakresu terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych	303
3.3.	Zarządzanie i administrowanie cmentarzem.....	304
3.4.	Budownictwo mieszkaniowe.....	305
4.	Korekta podstawy opodatkowania w JST	306
4.1.	Korekta bieżąca.....	306
4.2.	Korekta wsteczna.....	308
4.3.	Zmiany do art. 29a u.p.t.u. obowiązujące z dniem 1.02.2026 r.	309
Art. 30a.	[Podstawa opodatkowania przy WNT]	312
Art. 30b.	[Podstawa opodatkowania z tytułu importu towarów]	314
Art. 30c.	[Wyłączenie obowiązku ustalania podstawy opodatkowania].....	316
Art. 31a.	[Zasady przeliczania waluty obcej w JST]	317
Art. 31b.	[Przeliczanie waluty obcej w przypadku zmiany kwot stosowanych do określenia podstawy opodatkowania].....	319

Dział VII

Zasady wymiaru i poboru podatku z tytułu importu

towarów.....	325
Art. 33. [Wykazanie VAT w zgłoszeniu celnym przez JST]	325
Art. 33a. [Objęcie towarów procedurą uproszczoną].....	329
Art. 33b. [Deklaracja importowa]	331
Art. 34. [Decyzja określająca kwotę podatku należnego z tytułu importu towarów lub różnicę między kwotą podatku w prawidłowej wysokości a kwotą podatku już określoną]	331
Art. 37. [Obowiązek zapłaty kwoty podatku]	332

Dział VIII

Wysokość opodatkowania.....	335
------------------------------------	------------

Rozdział 1

Stawki	337
---------------------	------------

Art. 41. [Stawki podatku]	337
---------------------------------	-----

1. Stawki VAT w JST	341
---------------------------	-----

1.1. Stawka podstawowa	341
------------------------------	-----

1.2. Czynności ze stawkami obniżonymi, w tym 8%	341
--	-----

Art. 42. [Warunki zastosowania stawki 0%]	349
---	-----

Rozdział 2

Zwolnienia.....	355
------------------------	------------

Art. 43. [Zwolnienia przedmiotowe w JST]	355
--	-----

1. Dostawa towarów używanych.....	361
-----------------------------------	-----

2. Dostawa terenów niezabudowanych.....	363
---	-----

3. Dostawa nieruchomości zabudowanych	364
---	-----

4. Użytkowanie wieczyste gruntu	370
---------------------------------------	-----

5. Usługi najmu i dzierżawy nieruchomości na cele mieszkalne	371
---	-----

6. Działalność wychowawczo-oświatowa.....	372
---	-----

6.1. Usługi opieki i kształcenia w szkołach i przedszkolach	372
--	-----

6.2. Przeprowadzanie odpłatnych egzaminów	377
--	-----

6.3. Sprzedaż posiłków w jednostkach oświatowych.....	379
--	-----

6.4. Duplikaty świadectw, legitymacji, dyplomów i pobieranie opłat.....	380
--	-----

6.5. Usługi obozów, kolonii organizowanych przez jednostki oświatowe	381
---	-----

7. Działalność żłobków	383
------------------------------	-----

7.1. Opłaty za pobyt i wyżywienie dziecka w żłobku.....	383
--	-----

8. Usługi pomocy społecznej.....	386
----------------------------------	-----

9. Działalność w zakresie opieki medycznej	389
--	-----

10. Usługi zakwaterowania.....	391
11. Najem lokali mieszkalnych na cele mieszkaniowe	393
12. Usługi kształcenia zawodowego lub przekwalifikowania zawodowego	394
13. Usługi ściśle związane ze sportem lub wychowaniem fizycznym.....	396
Rozdział 4	
Szczególne przypadki zastosowania stawki 0%.....	399
Art. 83. [Stawka 0% w JST]	399
Rozdział 5	
Szczególne przypadki określania wysokości podatku należnego	403
Art. 85. [Podatek należny dla usług w JST]	403
Dział IX	
Odliczenie i zwrot podatku. Odliczanie częściowe	405
Rozdział 1	
Odliczenie i zwrot podatku	407
Art. 86. [Odliczenia VAT pełne i częściowe w JST].....	407
1. Pełne odliczenie	423
2. Proporcjonalne odliczenie w urzędzie JST	425
2.1. Odliczenie PRE i WSS	425
2.2. Procedury, oświadczenia i adnotacje dla celów odliczeń VAT	428
3. Odliczenie proporcjonalne w innej jednostce organizacyjnej JST	433
4. Zakres odliczenia proporcjonalnego w JST	436
5. Odliczenie prewspółczynnikiem z rozporządzenia PRE	443
5.1. Prewspółczynnik urzędu JST	443
5.2. Prewspółczynnik jednostki budżetowej	448
5.3. Prewspółczynnik samorządowego zakładu budżetowego	450

6.	Odliczenie przewspółczynnikiem indywidualnym	453
6.1.	Dostawa wody i odbiór ścieków	454
6.2.	Działalność w zakresie gospodarowania nieruchomościami.....	458
6.3.	Działalność cmentarna.....	461
7.	Przewspółczynnik w grupie VAT	462
7.1.	Czynności członków grupy VAT a przewspółczynnik	463
7.2.	Dostawa i odbiór ścieków w grupie VAT	463
8.	Kwalifikowalność VAT w JST	464
8.1.	VAT jako wydatek niekwalifikowalny.....	465
8.2.	VAT jako wydatek kwalifikowalny w całości.....	466
8.3.	VAT jako wydatek kwalifikowalny w części	467
8.4.	Zmiana kwalifikowalności VAT.....	470
8.5.	Oświadczenie o kwalifikowalności VAT....	470
Art. 86a.	[Odliczenie VAT przy nabyciu pojazdów samochodowych w JST]	471
Art. 87.	[Zwrot różnicy VAT w JST]	476
Art. 88.	[Wyłączenia od zasady neutralności VAT w JST]	484

Rozdział 1a

Rozliczenie podatku w odniesieniu do nieściągalnych

wierzytelności	489
Art. 89a. [Korekta VAT przy wierzytelności nieściągalnej i ulga na złe długi].....	489
Art. 89b. [Korekta deklaracji w JST].....	492

Rozdział 2

Odliczanie częściowe podatku oraz korekta podatku

nalichzonego	495
Art. 90. [Odliczanie częściowe VAT – struktura sprzedaży w JST]	495
1. Struktura sprzedaży	498

	2. Transakcje pomocnicze	500
Art. 90a.	[Zmiana wykorzystania nieruchomości w JST]	502
Art. 90b.	[Korekta przy nabyciu lub imporcie pojazdu w JST]	504
Art. 90c.	[Korekta dla celów działalności innej niż gospodarcza]	507
Art. 91.	[Korekty VAT dotyczące nieruchomości i środków trwałych w JST]	509
	1. Korekta jednorazowa	513
	2. Korekta 5-letnia	516
	3. Korekta 10-letnia.....	517
	4. Zbycie towaru w okresie korekty wieloletniej	520
	5. Zmiana przeznaczenia inwestycji przed jej oddaniem	520
	6. Korekta nabywcy przedsiębiorstwa.....	521

Dział X

Rejestracja. Deklaracje i informacje podsumowujące.

Zapłata podatku.....	523
----------------------	-----

Rozdział 1

Rejestracja	525
-------------------	-----

Art. 96.	[Zgłoszenie rejestracyjne JST jako podatnika VAT].....	525
	1. Obligatoryjne zgłoszenie rejestracyjne VAT-R	527
	2. Fakultatywne zgłoszenie rejestracyjne VAT-R	531
	3. Zgłoszenie rejestracyjne VAT-R grupy VAT	531
	4. Rejestracja	531
	5. Przywrócenie zarejestrowania JST jako podatnika VAT czynnego	532
Art. 96b.	[Biała lista podatników VAT].....	532
	1. Weryfikacja podatnika VAT na białej liście.....	535
	2. Weryfikacja rachunku bankowego dla płatności (STIR).....	537
Art. 97.	[Podatnicy VAT UE w JST].....	539

Rozdział 2

Deklaracje	543
Art. 99. [Deklaracje podatkowe – JPK_V7M w JST].....	543
1. Zasada samoopodatkowania VAT.....	544
2. Metoda kasowa.....	547

Rozdział 3

Informacje podsumowujące	549
Art. 100. [Informacje podsumowujące]	549
Art. 101. [Korekta informacji podsumowującej]	551
Art. 103. [Obliczenie i zapłata podatku w JST]	552

Dział Xa

Odpowiedzialność podatkowa nabywcy w szczególnych przypadkach	555
Art. 105a. [Solidarna odpowiedzialność JST jako podatnika VAT]	555

Dział XI

Dokumentacja	559
---------------------------	-----

Rozdział 1

Faktury	561
Art. 106b. [Obowiązek wystawienia faktury w JST]	561
Art. 106e. [Elementy faktury]	566
1. Elementy obligatoryjne faktury.....	570
2. Faktura uproszczona	572
3. Faktury przy sprzedaży zwolnionej	573
4. Faktura MPP	574
5. Waluta faktury i zaokrąglenia	574
6. Faktura a kasa rejestrująca	575
7. Faktury w postępowaniu egzekucyjnym.....	575
Art. 106f. [Faktura zaliczkowa]	576
Art. 106g. [Sposób wystawiania faktury].....	578
Art. 106h. [Obowiązek dołączenia do faktury paragonu]	579
Art. 106i. [Termin wystawienia faktury]	581
1. Inne terminy wystawiania faktur.....	583

2. Faktura przy zaliczce.....	584
3. Refaktury	584
Art. 106j. [Faktury korygujące w JST]	585
Art. 106k. [Nota korygująca w JST]	595
Art. 106l. [Postępowanie w przypadku zniszczenia albo zaginięcia faktury]	597
Art. 106nb. [Podmioty uprawnione do korzystania z Krajowego Systemu e-Faktur]	600
Art. 106nc. [Oprogramowanie interfejsowe do wystawiania i otrzymywania faktur ustrukturyzowanych; wzór faktury ustrukturyzowanej]	600
Art. 106nd. [Krajowy System e-Faktur]	601
Art. 108. [Zapłata VAT wykazanego w fakturze]	604

Rozdział 1a

Mechanizm podzielonej płatności	607
Art. 108a. [Zapłata z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności]	607
Art. 108b. [Zgoda na przekazanie środków z rachunku VAT]	617
Art. 108c. [Wyłączenie stosowania niektórych przepisów w MPP]	619

Rozdział 2

Ewidencje.....	621
Art. 109. [Ewidencje zakupów i sprzedaży w JST]	621

Rozdział 3

Kasy rejestrujące	629
Art. 111. [Kasy rejestrujące w JST]	629
Art. 111b. [Prowadzenie ewidencji sprzedaży przy użyciu kas rejestrujących mających postać oprogramowania]	642
Zwolnienia z kas rejestrujących	643

Rozdział 4

Terminy przechowywania dokumentów.....	647
Art. 112. [Okres przechowywania dokumentów w JST]	647
Art. 112a. [Obowiązek przechowywania faktur]	647

Art. 112aa. [Okres przechowywania faktur w Krajowym Systemie e-Faktur oraz poza nim].....	649
Dział XII	
Procedury szczególne.....	653
Rozdział 1	
Szczególne procedury dotyczące drobnych przedsiębiorców	655
Art. 113. [Zwolnienia podmiotowe]	655
Rozdział 2	
Szczególne procedury dotyczące rolników ryczałtowych	661
Art. 115. [Zwrot VAT dla rolnika ryczałtowego]	661
Art. 116. [Faktura VAT RR i faktura VAT RR KOREKTA]	662
Rozdział 4	
Szczególne procedury w zakresie dostawy towarów używanych, dzieł sztuki, przedmiotów kolekcjonerskich i antyków.....	675
Art. 120. [Szczególne procedury opodatkowania w JST]	675
Towary używane, dzieła sztuki, przedmioty kolekcjonerskie, antyki	678
Dział XIII	
Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy epizodyczne, przepisy przejściowe i końcowe.....	683
Rozdział 2	
Przepisy przejściowe i końcowe	685
Art. 146ef. [Czasowe stawki VAT w JST]	685
Art. 146eg. [Podatek należny dla usług od 2024 r.]	686
Zamówienia publiczne w JST a stawka VAT.....	686
Bibliografia.....	693